Malmö stad
Kommunstyrelsen

Datum

Yttrande

Adress
August Palms Plats 1
Diarienummer
STK-2025-576

Till
Socialdepartementet

Remiss Socialdepartementet - Stärkta drivkrafter och möjligheter för biståndsmottagare (SOU 2025:15)
S2025/00416

Sammanfattning
Malmö stad avstyrker följande förslag:

- 7.9.1 – En modell för ett bidragstak inom ekonomiskt bistånd
- 10.6.1 – Begränsning av försörjningsstödet för större hushåll
- 16.6.3 – Det behövs stöd för handläggare inom ekonomiskt bistånd i bedömningen av om läkarintyg visar att arbetsförmågan är nedsatt

Malmö stad tillstyrker följande förslag:

- 8.9.4 – Riksnormen ska baseras på ett referensvärde och utgå från Konsumentverkets pris- och konsumtionsundersökningar
- 8.9.8 – Statistiska centralbyrån ska beräkna det jämförelsetal som ska vara ett underlag vid regeringens beslut om riksnormen för nästkommande år
- 16.6.1 – Läkarintyg ska lämnas om sjukperioden överstiger sju dagar
- 16.6.4 – Socialnämnden får begära att den som är förhindrad att stå till arbetsmarknadens förfogande på grund av sjukdom deltar i arbetslivsinriktad rehabilitering
- 16.6.6 – Uppdrag om gemensamt nationellt kunskapsstöd som tydliggör ansvarsfördelningen och ökar sannolikheten att sjuka biståndsmottagare som saknar SGI får ändamålsenligt stöd
- 17.7.1 – Kommunen ges möjlighet att initiera samordnad individuell plan med Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen om den enskildes ansökan om samordnad rehabilitering avslås

- 17.7.3 – Kunskap om samordnad individuell plan ska innefattas i ett kunskapsstöd

Därutöver lämnar Malmö stad synpunkter på flera av utredningens förslag och bedömningar. I flera fall instämmer kommunen med utredningens bedömningar.

Yttrande

7. Bidragstak

7.9.1 – En modell för ett bidragstak inom ekonomiskt bistånd

Malmö stad avstyrker förslaget.

Malmö stad anser att det är av största vikt att det ekonomiska biståndet fortsatt fungerar som samhällets yttersta skyddsnät och att det tillförsäkrar vuxna och barn en skälig levnadsnivå i avvaktan att egen försörjning kan uppnås för hushållet. Ekonomiskt bistånd är idag inte villkorslöst utan ställer krav på att den enskilde varje månad bidrar till att stärka sina förutsättningar till egen försörjning. En skälig levnadsnivå som möjliggör för vuxna att fortlöpande stärka förutsättningarna till egen försörjning, och för barn att växa upp med goda förutsättningar för sin utveckling och skolgång, är grundläggande.

Malmö stad ser att förslaget innebär att enskilda biståndsmottagare och deras familjer i större utsträckning kommer att leva under knappare ekonomiska förhållanden och en ökad skuldsituation. Detta riskerar att minska den enskildes förmåga att via arbetsmarknadspolitiska och andra insatser stärka sina möjligheter att konkurrera på arbetsmarknaden. Dessutom finns en risk för att socialtjänstens resurser knyts upp i utredning och handläggning av akuta ansökningar om bistånd och stöd.

7.9.2 – Ett bidragstak enligt den föreslagna modellen bör inte införas

Malmö stads bedömning är att ett bidragstak enligt den föreslagna modellen inte bör införas. Kommunen instämmer i utredningens konsekvensbedömning i samma avsnitt. Ett bidragstak i enlighet med förslaget (*7.9.1*) skulle innebära allvarliga konsekvenser för sammanboende hushåll med barn. En så drastisk minskning av hushålls disponibla inkomst bedöms enligt utredningen ha stor negativ inverkan på det enskilda hushållet och bedöms även av utredningen potentiellt kunna påverka samhället i stort genom exempelvis ökad kriminalitet och social oro. Malmö stad instämmer i detta. Förslaget om bidragstak (*7.9.1*) skulle också innebära att vissa hushåll inte skulle tillförsäkras det som idag anses utgöra en skälig levnadsnivå och att alla barn inte skulle tillförsäkras det yttersta behovet av mat, bostad och kläder i enlighet med barnkonventionen.

7.9.4 – Ett bidragstak bör införas på ett sådant sätt att det är möjligt att följa upp tillämpningen och utvärdera regeländringens effekter

Malmö stad bedömer att det är av största vikt att kompletterande stöd och insatser som syftar till att stärka biståndsmottagares möjligheter att erbjudas och klara ett arbete kan lämnas av såväl statliga myndigheter som socialnämnder. Detta gäller oavsett lagstiftarens fortsatta hantering av de utredningar och den mängd förslag som berör framtida utformning av det yttersta skyddsnätet i form av försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd. På motsvarande sätt instämmer Malmö stad även i utredningens bedömning att säkerställa uppföljning och utvärdering av effekter kopplat till regeländringen.

7.9.5 – Det bör inte införas ett bidragstak för andra bidrag och ersättningar än försörjningsstöd

Malmö stad instämmer i utredningens bedömning att det inte bör införas bidragstak på summan av bidrag och ersättningar utöver det som utredningen föreslår i avsnitt 7.9.1. Kommunen – som avstyrker förslaget 7.9.1 – ser, som utredningen redovisar, att lägre bidrag från socialförsäkringen innebär att motsvarande belopp kompenseras med högre försörjningsstöd.

Om utredningens konsekvensbeskrivning av ett bidragstak

Enligt utredningens konsekvensbeskrivning av ett bidragstak (*20.3*) beräknas förslaget innebära en kostnadsminskning om 1 105 miljoner kronor för minskat ekonomiskt bistånd. Kostnader för ökad administration inom kommuner samt förvaltningsdomstolar tillkommer.

Hur förslaget om ett bidragstak påverkar typhushållens disponibla inkomst presenteras i figur 20.2 i utredningen. För sammanboende hushåll påverkas den disponibla inkomsten för alla hushåll som inkluderar barn och för hushåll med ensamstående vuxen med barn beräknas förslaget om bidragstak innebära en minskad disponibel inkomst för hushåll med tre eller fler barn.

Malmö stad instämmer i utredningens bedömning att den föreslagna modellen för ett bidragstak inte är förenligt med barnkonventionen.

Baserat på underlaget i figur 20.2 och uppgifterna i tabell 20.1 framkommer att 85 procent av biståndshushållen inte skulle drabbas av någon effekt vad gäller disponibel inkomst vid ett införande 2027. Malmö stad ser att en gemensam nämnare för de 15 procent av hushållen där ett införande av bidragstak skulle få direkta konsekvenser är att samtliga inkluderar barn (drygt 136 000 barn). För dessa hushåll beräknas det ekonomiska biståndet avseende försörjningsstöd minska med 1 300 miljoner kronor.

Förslaget skulle innebära lägre ekonomisk standard än i dag för barn som ingår i berörda hushåll och samhället skulle i lägre utsträckning säkerställa att dessa barn uppnår en skälig levnadsnivå. Barn riskerar genom förslaget ökad trångboddhet och erfarenheten från liknande kraftiga sänkningar i bland annat Danmark visar på sämre utbildningsutfall och avhopp från skolan vilket påverkar barnens framtida arbete och inkomster.

Utredningen bedömer att bidragstaket kan leda till ett ökat tryck på civilsamhället och att hushåll som tidigare haft sina behov tillgodosedda inom försörjningsstödet i större utsträckning kommer att vända sig till civilsamhället. Malmö stad ställer sig inte bakom ett införande av lagstiftning som hänskjuter ansvar för den grundläggande försörjningen från myndigheter till civilsamhället. De konsekvenser som utredningen vidare lyfter i avsnitt 20.3.10 avseende felaktiga utbetalningar, välfärdsbrott och konsekvenser för annan brottslighet bedömer Malmö stad som väl underbyggda antaganden.

Malmö stad vill även tillägga nedanstående när det gäller föreslaget belopp samt skrivningarna om särskilda skäl.

Belopp

Utredningen föreslår kopplat till förslaget om bidragstak (*7.9.1*) att ett schablonbelopp för nettolön vid heltidsarbete fastställs utifrån en fiktiv bruttolön på 22 000 kronor för 2024. Utredningen beskriver i sina antaganden vad gäller lön att många biståndsmottagare kan förväntas få löner på mellan 20 000 och 25 000 kronor eller lägre vid heltidsarbete varpå utgångspunkten för utredningens beräkningar landade på 22 000 kronor.

I en nu samtidig utredning, *Kvalificering till socialförsäkring och ekonomiskt bistånd för vissa grupper* (SOU 2025:53), föreslås att 28 200 kronor för 2025 utgör en inkomstgräns som efter viss tid ska kunna innebära kvalificering till socialförsäkring.

Malmö stad bedömer att belopp för tak respektive kvalificering bör samordnas i den utsträckning utredningarnas förslag kommer ligga till grund för eventuell lagstiftning.

Synnerliga skäl

Malmö stad saknar i utredningen vägledning kring vad som i föreliggande förslag om bidragstak (*7.9.1*) skulle kunna utgöra grund för synnerliga skäl att inte omfattas av taknivå. Mot bakgrund av att förslaget innebär mycket långtgående minskad disponibel inkomst för flera hushållssammansättningar bedömer kommunen att den föreslagna ventilen i systemet vad gäller synnerliga skäl behöver förtydligas i ett eventuellt fortsatt lagstiftningsarbete.

8. En moderniserad riksnorm

Malmö stad har sedan tidigare uppmärksammat såväl Sveriges kommuner och regioner (SKR) som föreliggande utredning på de behov av modernisering av riksnormen samt nationell vägledning kring densamma som kommunen identifierat.

Malmö stad bedömer att de förslag som utredningen lämnar om en moderniserad riksnorm väl möter flertalet av de behov som kommunen påtalat. Malmö stad har dock identifierat några områden där det behövs ytterligare klargöranden eller ställnings-taganden. Kommunen lyfter sina synpunkter nedan under respektive förslag och bedömning.

8.9.2 – Riksnormens kostnadsposter

Förslaget innebär bland annat att den nuvarande posten *Hälsa och hygien* byter benämning till *Personlig hygien*. Vidare att kostnadsposten *Dagstidning och telefon* ändras till *Internet och telefoni*. Malmö stad bedömer att det finns vissa brister kopplat till dessa nya kostnadsposter, vilka lyfts under punkt 8.9.4.

Malmö stad saknar ställningstagande av utredningen kring kostnadsposten *Barn- och ungdomsförsäkring*. I utredningen framkommer att kostnadsposten infördes som en egen post i riksnormen 2003 efter att året innan inkluderats i *Fritid och lek* och att den redovisades som en egen post 2011. Kommunen bedömer att det behöver förtydligas om barn- och ungdomsförsäkring ingår i de behov som ska tillgodoses inom

a. försörjningsstödet,

b. det ekonomiska biståndet för livsföring i övrigt, eller

c. om kostnaden inte bedöms nödvändig för att barn och skolungdomar i hushåll som tar emot ekonomiskt bistånd ska vara tillförsäkrade en skälig levnadsnivå.

Om lagstiftaren bedömer att barn- och ungdomsförsäkring ingår i vad som bedöms vara en skälig levnadsnivå föreslår Malmö stad att det förtydligas inom ramen för riksnormen i nuvarande 4 kap. 3 § socialtjänstlagen. I Konsumentverkets redovisning av hushållskostnader ligger barn- och ungdomsförsäkring som en egen kostnadspost för åldersgrupperna 0–17 år under övriga individuella kostnader.

8.9.3 – Uppdelning av riksnormens personliga kostnader och gemensamma hushållskostnader

Förändringen innebär att riksnormens nuvarande åtta olika åldersgrupper för barn och hemmaboende skolungdomar mellan 0–20 år ersätts av sju olika åldersgrupper enligt utredningens förslag. Malmö stad instämmer i utredningens bedömning att ålders-

grupper inom riksnormen med fördel samordnas till att motsvara de åldersgrupper som ligger till grund för Konsumentverkets redovisning av referensvärden för hushållens kostnader.

Utredningen för ett resonemang (sidan 697) kring Konsumentverkets beräkning av livsmedelskostnader för barn under ett år och att det kan vara rimligt att göra en individuell behovsbedömning av livsmedelskostnaden för barn under 6 månader beroende av om barnet helammas eller ej. För att hålla redovisningen enkel bedömer utredningen att personliga kostnader för de allra yngsta barnen ska anges för barn under 1 år. Malmö stad bedömer att skrivningarna i detta avsnitt inte tillräckligt tydligt anger om det är utredningens mening att socialnämnderna ska göra individuella bedömningar om bistånd till livsmedel ska utgå till barn yngre än sex månader. Kommunen bedömer det som orimligt att utreda i vilken utsträckning barn ammas eller inte.

Malmö stad anser att riksnormen för barn under 1 år bör vara utformad så att den regelmässigt kan ligga till grund för beräkning för de hushåll som har barn under 1 år.

8.9.4 – Riksnormen ska baseras på ett referensvärde och utgå från Konsumentverkets pris- och konsumtionsundersökningar

Malmö stad tillstyrker förslaget men vill tillägga nedanstående.

Malmö stad ser det som positivt att utredningen klargör vad som bedöms avse en skälig levnadsnivå i förhållande till Konsumentverkets beräkningar av rimliga hushållskostnader. Samtidigt tydliggörs att tidigare politiska beslut som avsett att förbättra de ekonomiska förutsättningarna för barn i hushåll med ekonomiskt bistånd med föreliggande förslag tas tillbaka. Som utredningen konstaterar *(8.8.3)* har barn historiskt sett nästan uteslutande prioriterats när höjningar av riksnormen har gjorts utöver det som motiverats av den allmänna prisutvecklingen. Malmö stad ser med oro på hur det här förslaget påverkar situationen för hushåll med barn, inte minst för ensamstående föräldrar.

Riksnormen avseende personliga kostnader för barn och unga minskas i förslaget med mellan 2,5 procent och 20 procent. För ensamstående vuxen höjs den 13,1 procent och för gifta eller sambor med 17,6 procent. Enligt Malmö stads beräkningar innebär förslaget större sänkningar för ensamstående med barn än gifta eller sambor med barn.

Kommunernas kostnader för försörjningsstödet beräknas till följd av moderniserad riksnorm minska med 300 miljoner kronor. Förslaget innebär bland annat att referensvärdet för personliga kostnader tas fram både utan och med kostnad för lunch 5 dagar per vecka för åldersgrupperna under 1 år, 1 år samt 2–5 år. Malmö stad anser dock att det inte är nödvändigt med norm exklusive lunch för barn under 1 år eftersom

barn i den åldern inte får tillgång till offentlig barnomsorg. Malmö stads erfarenhet är att det är ytterst ovanligt att båda föräldrarna arbetar och löser barnomsorg på annat sätt.

Utredningens beräkning av kostnadsposten *Personlig hygien* innebär flera förändringar jämfört med nuvarande kostnadspost *Hälsa och hygien*. Malmö stad ser ett behov av att posten *Personlig hygien* på motsvarande sätt som nuvarande praxis kring *Hälsa och hygien* inkluderar kostnader för receptfria läkemedel och förbrukningsvaror för egenvård. Kommunen bedömer det som orimligt att sådana kostnader exkluderas från riksnormen. Malmö stad bedömer att sådana behov och utgifter är frekvent förekommande och en individuell behovsprövning kopplat till dessa utgifter skulle medföra oproportionerliga kostnader för handläggning för socialnämnderna.

Kopplat till posten *Personlig hygien* innebär utredningens förslag att kostnader för tandläkarbesök för basundersökning inkluderas i riksnormen. Det innebär att kostnaden för sådana tandläkarbesök flyttas från livsföring i övrigt till försörjningsstödet för att inkluderas i riksnormen och att den enskilde därmed ska tillgodose behovet inom ramen för riksnormen.

Malmö stad ställer sig å ena sidan positiv till att återkommande poster som prövas utanför försörjningsstödet inkluderas i riksnormen men ser å andra sidan även en risk för att personer med ekonomiskt bistånd i högre utsträckning avstår från regelbundna tandläkarbesök utifrån en knapp ekonomisk situation. Kopplat till flera av de andra förslagen som lämnas i utredningen – bidragstak (7.9.1) och begränsning av försörjningsstödet för större hushåll (10.6.1) – bedömer Malmö stad att inkludering av tandläkarbesök för basundersökning i riksnormen riskerar att leda till att biståndsmottagare med barn inte kommer anse sig ha möjlighet att bekosta basal tandvård. Kommunen bedömer att det är av vikt att det över tid följs upp om förslaget innebär försämrad munhälsa för personer som har ett mer än tillfälligt behov av försörjningsstöd.

Malmö stad saknar i utredningen ett klargörande om kostnad för tandläkarbesök även är beaktat i riksnormen för unga gymnasiestuderande som det året de fyller 20 år fortsatt ingår i föräldrarnas biståndshushåll.

Malmö stad ställer sig positiv till att kostnad för internet inkluderas i riksnormen. I nuvarande lagstiftning är kostnadsposten benämnd *Dagstidning och telefon*. Kommunen saknar dock ett resonemang kring kostnad för dagstidning, vilket Konsumentverkets beräkningar inkluderar under sin utgiftspost *Övriga mediatjänster* i form av abonnemang för dagstidning (e-tidning). Den föreslagna posten i riksnormen för *Internet och telefoni* tar inte hänsyn till kostnad för dagstidning utan utgår från möjligheten att via internet kunna ta del av olika media.

8.9.5 – Belopp för de kostnadsposter som ingår i riksnormen bör redovisas

Malmö stad instämmer i utredningens bedömning.

Kommunen ser behov av en sådan redovisning som stöd vid enklare hushållsekonomisk rådgivning för biståndshushåll. En sådan redovisning behövs även för att kunna pröva rätten till bistånd för exempelvis enbart livsmedel eller reducerad norm vid institutionsvistelse på ett väl avvägt och rättssäkert sätt.

Malmö stad bedömer att Socialstyrelsen vid införande av en moderniserad riksnorm även bör ges i uppdrag att ta fram information om den nya riksnormen till målgruppen för försörjningsstöd. Genom nationellt utformad information säkerställs biståndsmottagares möjligheter till likvärdig information oavsett bosättningsort och det avlastar även 290 kommuners socialtjänster i att ta fram nödvändig information. En sådan information bör inkludera skrivningar som gör det möjligt att uppmärksamma när Konsumentverket reviderat vilka artiklar och tjänster som ligger till grund för verkets beräkningar och i vilken utsträckning försörjningsstöd genom riksnormen bedöms tillgodose ändrade konsumtionsvanor.

8.9.7 – Skyddande av riksnormens reala värde

Malmö stad instämmer med förslaget.

Kommunen bedömer det som positivt att riksnormens värde beräknas utifrån referensvärde avseende 2024 och att beloppen fastställs utifrån konsumentprisindex (KPI) exklusive boende i juni närmast det år som riksnormen avser. Malmö stad ser positivt på att ny riksnorm föreslås meddelas i juni då detta skapar bättre budget- och planeringsmöjligheter för socialnämnden jämfört med nuvarande ordning då belopp meddelas i november.

Vid ett införande av förslaget bedömer Malmö stad att det är av vikt att följa upp förslaget om en ytterligare uppräkning med 2 procent. Kommunen bedömer att det annars finns en risk att socialnämnder över tid kommer överkompensera för det faktiska utfallet av KPI exklusive boende vilket medför ökade kostnader.

8.9.8 – Statistiska centralbyrån ska beräkna det jämförelsetal som ska vara ett underlag vid regeringens beslut om riksnormen för nästkommande år

Malmö stad tillstyrker förslaget.

10. Begränsning av försörjningsstödet för större hushåll

Utredningen framhåller (sidan 827) att det förslag som lämnas i kapitel 10 inte är tänkt att genomföras med förslaget om en modell för ett bidragstak i kapitel 7. Förslagen i

kapitel 7 och 10 är att betrakta som alternativa lösningar på samma problem kring att det ekonomiska utbytet av arbete minskar med antalet medlemmar i hushåll som mottar försörjningsstöd. Malmö stad instämmer i utredningens bedömning om att de två förslagen inte är förenliga med varandra.

10.6.1 – Begränsning av försörjningsstödet för större hushåll

Malmö stad avstyrker förslaget.

Kommunen bedömer att konsekvenserna för de barn som berörs av förslaget sammantaget är allt för långtgående och de förväntade effekterna på ökat arbetskraftsdeltagande alldeles för låga. Förslaget berör en mycket begränsad andel av de vuxna personer som ingår i hushåll med ekonomiskt bistånd. Malmö stad bedömer att förslag från andra utredningar (till exempel förslaget om aktivitetskrav [Ds 2024:29]) skulle kunna ha en positiv påverkan på arbetskraftsdeltagande hos vuxna i biståndshushåll med mer än tre barn. Utredningens bedömning är att sysselsättningseffekterna av förslaget är mycket små, vilket innebär att relativt få biståndsmottagande föräldrar förväntas börja arbeta till följd av förslaget. Det innebär att mycket få familjer kommer att kunna ta del av positiva effekter som lönearbete kan förväntas medföra vad gäller ekonomi, boende med mera.

I utredningen framkommer att den absoluta merparten av vuxna som tar emot ekonomiskt bistånd är ensamstående eller sammanboende utan barn, 114 867 av totalt 160 477 hushåll, vilket motsvarar 72 procent av biståndshushållen (tabell 20.1). Vidare framkommer att 38 269 hushåll inkluderar ett till tre barn vilket motsvarar 24 procent av biståndshushållen. Resterande hushåll i tabellen (7 341 hushåll) inkluderar fler än fyra barn vilket motsvarar 4,6 procent av det totala antalet biståndshushåll. Inom den sistnämnda gruppen har majoriteten (4 161 hushåll) fyra barn.

Baserat på uppgifterna i tabell 20.1 beräknar Malmö stad att det förslag som lämnas i detta avsnitt skulle beröra:

- 12 162 vuxna (sökande och medsökande) vilket motsvarar 6,6 procent av de vuxna biståndsmottagarna, samt
- 34 697 barn i ålder 0–17 år vilket motsvarar 34 procent av barn som ingår i hushåll som tar emot ekonomiskt bistånd.

Malmö stad bedömer att det i förhållande till förslaget i kapitel 10 är av vikt att återknyta till de förslag som utredningen lämnar i kapitel 8 om en moderniserad riksnorm.

Med förslagen om ny riksnorm i kapitel 8 förstärks riksnormen avseende personliga kostnader för vuxna, både ensamstående och gifta och sambor. För barn och unga minskar riksnormen för personliga kostnader med mellan 2,5 procent och 20 procent vid jämförelse av aktuella värde per åldersgrupp med nuvarande åldersindelning. Därutöver sänks normen för gemensamma hushållskostnader, mest för ensamstående (minus 43,3 procent) men även för hushåll med barn (minus 34,6 procent till minus 28,2 procent) för hushåll med två personer till hushåll med sju personer. Förslagen i kapitel 8 bedöms av utredningen minska kostnaderna för försörjningsstödet med 300 miljoner kronor – en minskning som enligt Malmö stads beräkningar i huvudsak berör hushåll med barn. Malmö stad ser med oro på hur det här förslaget påverkar situationen för dessa hushåll, inte minst för ensamstående med barn.

Förslaget i kapitel 10 om begränsning av försörjningsstödet för större hushåll bedöms av utredningen innebära ytterligare minskade kostnader för försörjningsstödet med 150 miljoner kronor vilket påverkar de vuxna och barn som ingår i hushåll med fler än tre barn.

Malmö stad anser att väsentliga delar av förslaget lämnas utan klargörande från utredningens sida då begränsningen och minskningsbeloppet enligt förslaget ska utformas av regeringen. Utredningens tre alternativ som legat till grund för beräkningar utgår som minst från ett halvt viktat genomsnitt för barns och skolungdomars personliga kostnader, men någon andel preciseras inte i det förslag som utredningen lämnar varpå konsekvenserna av förslaget är svåra att uppskatta.

Utredningens resonemang om skalfördelar för större hushåll i avsnitt 10.3.2 förefaller å ena sidan logiskt och rimligt i sak men tar å andra sidan inte hänsyn till andra faktorer än de rent ekonomiska. Det går i vissa avseende att spara in per barn genom storköp och mängdrabatter, men inte alltid eller genomgående.

Andra faktorer än ekonomiska, så som psykosociala och socioekonomiska effekter har inte beaktats i utredningen. Större familjer är oftare trångbodda och barn delar oftare rum med varandra, vilket kan medföra negativa effekter som stress, konflikter, minskad studiero med mera.

Sämre ekonomi i berörda familjer riskerar att öka ungdomars känsla av utanförskap i förhållande till jämnåriga. Malmö stad ser en risk att fler ungdomar kommer att lockas av kriminella vägval samt att psykisk ohälsa kan förvärras i familjerna som påverkas av förslaget.

Malmö stad bedömer att det föreligger en risk att ungdomar i berörda hushåll avbryter sina gymnasiestudier vid 18 års ålder för att därigenom avlasta föräldrarnas försörjningsbörda och möjliggöra högre ekonomisk standard för resterande

hushållsmedlemmar och för sig själva. Personer som saknar fullföljd gymnasieutbildning bedöms ha en utsatt ställning på arbetsmarknaden med ökad risk för långtidsarbetslöshet.

Malmö stad instämmer i de risker som utredningen lyfter kopplat till felaktigt uppgivna hushållskonstruktioner i folkbokföringen, vilket kan leda till ökade felaktiga utbetalningar av försörjningsstöd och andra bidrag.

Malmö stad anser inte det tillfredsställande eller tillräckligt att förslaget, med beaktande av eventuella skalfördelar med mera, innebär att berörda hushåll bör kunna tillgodose barnets yttersta behov av mat, kläder och bostad. Socialtjänstlagens nuvarande skydd om att tillförsäkra en skälig levnadsnivå bör enligt nämndens mening omfatta även barn som lever i hushåll med fler än tre barn.

16. Personer som är sjuka och saknar sjukpenninggrundande inkomst (SGI)

16.6.1 – Läkarintyg ska lämnas om sjukperioden överstiger sju dagar

Malmö stad tillstyrker förslaget.

Om en person som ansöker om bistånd är sjuk och inte kan stå till arbetsmarknadens förfogande behöver personen visa att arbetsförmågan är nedsatt. Malmö stad delar utredningens bedömning att sjuka biståndsmottagare bör behandlas på samma sätt som andra sjuka och att ett läkarintyg ger bättre förutsättningar för att personer som saknar SGI får ett ändamålsenligt stöd i arbetet mot egenförsörjning.

Malmö stad ser positivt på att vårdgivares skyldighet att lämna läkarintyg som ska redovisas till socialnämnden förtydligas och att den jämställs med skyldigheten att lämna läkarintyg som underlag för sjuklön och sjukpenning. Med införandet av krav på läkarintyg i socialtjänstlagen är det viktigt att vårdgivare får förutsättningar att utfärda intyg med noggrannhet och omsorg i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter.

Malmö stad ställer sig också positiv till att Socialstyrelsen får ett uppdrag gällande digital överföring av läkarintygen från hälso- och sjukvården till socialnämnden. Kommunen bedömer att en digital överföring av läkarintyg skulle förenkla processerna och underlätta handläggningen.

16.6.2 – Socialnämnden ska bedöma om biståndssökandens arbetsförmåga är nedsatt på grund av sjukdom

Malmö stad delar inte utredningens bedömning att socialnämnden även framåt ska bedöma om biståndssökandens arbetsförmåga är nedsatt på grund av sjukdom.

Malmö stad anser att målsättningen bör vara att personer som bor i Sverige ska bedömas lika och erbjudas likvärdig service oavsett om de har en SGI eller inte och oavsett var i landet de bor. Att behålla dagens uppdelning som innebär att Sveriges 290 kommuner ansvarar för bedömning av arbetsförmåga för biståndsmottagare som saknar en SGI och att Försäkringskassan ansvarar för bedömning av arbetsförmåga för personer med en SGI, är ingen bra förutsättning för likvärdighet i bedömningarna av om arbetsförmågan är nedsatt på grund av sjukdom.

Malmö stad förespråkar i stället att ansvaret för bedömningen av förmågan att stå till arbetsmarknadens förfogande alltid bör ligga på Försäkringskassan i dess egenskap av expertmyndighet i frågan. Försäkringskassan besitter en specifik kompetens och erfarenhet av att bedöma arbetsförmåga utifrån information i läkarintyg.

Malmö stad anser att biståndsmottagare bör kunna erbjudas en liknande prövning som den som Försäkringskassan i dag gör för den som studerar. Vid sjukdom anmäler den som har studiestöd från Centrala Studiestödsnämnden (CSN) frånvaro till Försäkringskassan. Försäkringskassan prövar sedan, utifrån ansökan och läkarintyg, om förmågan att studera är nedsatt på grund av sjukdom och rapporterar elektroniskt tillbaka till CSN under vilken period studenten i så fall bedöms vara oförmögen att studera.

Utredningen konstaterar att en sådan lösning skulle innebära att ett stort antal prövningar skulle behöva göras hos Försäkringskassan och ser flera utmaningar i form av bland annat ett större behov av informationsöverföring mellan myndigheterna och risk för fördröjd handläggning. Malmö stad anser dock att fördelarna med att Försäkringskassan har ansvaret för bedömningen av förmågan att stå till arbetsmarknadens förfogande för alla överväger nackdelarna. Förutsättningen är dock att myndigheten får rimliga förutsättningar att klara av ett utökat uppdrag och att det utvecklas effektiva digitala lösningar för informationsöverföring mellan Försäkringskassan och landets socialnämnder.

I sammanhanget vill Malmö stad också belysa att eventuella kostnader för ett utökat bedömningsuppdrag för Försäkringskassan ska ställas mot motsvarande kostnader för kommunerna att upprätthålla och utveckla socialtjänstens förmåga att göra bedömningar genom socialsekreterare eller med hjälp av förtroendeläkare.

16.6.3 – Det behövs stöd för handläggare inom ekonomiskt bistånd i bedömningen av om läkarintyget visar att arbetsförmågan är nedsatt

Malmö stad avstyrker förslaget.

Även om ett kunskapsstöd tas fram bedömer Malmö stad att det finns en uppenbar risk att socialnämnder i olika kommuner bedömer arbetsförmåga annorlunda än

Försäkringskassan. Dessutom riskerar uppdelningen av samhällets service i två spår att cementera en ordning där biståndsmottagare som saknar SGI hanteras av landets socialnämnder medan personer som har en SGI hanteras av Försäkringskassan.

Om beslut fattas enligt utredningens förslag – vilket Malmö stad inte förespråkar – ser kommunen ett stort värde i ett nationellt kunskapsstöd för handläggare inom ekonomiskt bistånd.

Frågan om bedömning av den enskildes förmåga att delta i aktiviteter är även aktuell i utredningen *Aktivitetskrav inom försörjningsstödet – för arbete, egenförsörjning och nationell likformighet* (Ds 2024:29). Utredningen föreslår att en delegation ska inrättas för att bland annat ge kunskaps- och metodstöd till kommunerna. Vidare bedöms att Socialstyrelsens kunskapsstödjande och kunskapsutvecklande uppdrag avseende socialtjänsten också kommer att omfatta aktivitetskravet. Om landets socialnämnder även i fortsättningen ska bedöma om biståndssökandens arbetsförmåga är nedsatt på grund av sjukdom vill Malmö stad understryka vikten av att ta ett samlat grepp kring förslagen i de bägge utredningarna.

16.6.4 – Socialnämnden får begära att den som är förhindrad att stå till arbetsmarknadens förfogande på grund av sjukdom deltar i arbetslivsinriktad rehabilitering

Malmö stad tillstyrker förslaget.

Kommunen välkomnar att socialtjänstens möjlighet att ställa krav på att biståndsmottagare deltar i arbetsrehabiliterande insatser förtydligas. Malmö stad menar dock att bestämmelsen inte får medföra att Arbetsförmedlingens ansvar för att tillhandahålla arbetslivsinriktad rehabilitering vältras över på kommunerna.

16.6.5 – Det delade ansvaret bör kvarstå men samverkan behöver stärkas för att biståndsmottagare utan SGI ska få ändamålsenligt stöd

Malmö stad delar utredningens bedömning.

Malmöbor som saknar en SGI och har nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom, får idag inte tillgång till samma stöd som personer med en SGI. Det får negativa konsekvenser i form av sämre förutsättningar att ta sig tillbaka till arbetsmarknaden och att hushållet kan vara i behov av ekonomiskt bistånd under längre tid än nödvändigt. För kommunen innebär enskildas förlängda behov av ekonomiskt bistånd ökade kostnader. Dessutom tillkommer kostnader för kompensatoriska kommunala insatser i form av exempelvis utredning och arbetsrehabilitering.

Malmö stad vill understryka att de olika parternas ansvar för individens rehabilitering behöver förtydligas och skärpas. Personer som har en nedsatt arbetsförmåga på grund av en sjukdom ska ha samma tillgång till stöd genom insatser från olika rehabiliteringsaktörer oberoende av om personen har en SGI eller inte. Om vuxna får ändamålsenligt stöd för att återfå arbetsförmåga och på sikt börjar arbeta förväntas det även ge positiva konsekvenser för barn i hushållet, till exempel genom att familjen får en mer stabil ekonomisk situation och en högre ekonomisk standard.

Malmö stad anser att det inte ska skapas särlösningar för biståndsmottagare som saknar en SGI där kommunen förväntas täcka upp för brister i statens serviceutbud. I det här sammanhanget är det viktigt att staten har förutsättningar att genom Försäkringskassan ta sitt ansvar för utredning, samordning och uppföljning för alla individers rehabilitering och att genom Arbetsförmedlingen ta sitt ansvar för att tillgodose behovet av arbetslivsinriktade rehabiliteringsinsatser.

16.6.6 – Uppdrag om gemensamt nationellt kunskapsstöd som tydliggör ansvarsfördelningen och ökar sannolikheten att sjuka biståndsmottagare som saknar SGI får ändamålsenligt stöd

Malmö stad tillstyrker förslaget.

Ett nationellt kunskapsstöd som tydliggör varje aktörs ansvar kring gruppen biståndsmottagare som saknar SGI är positivt. Kommunen vill dock betona att det i uppdragsdirektivet bör framgå att uppdraget innebär en ambitionshöjning för rehabiliteringsarbetet som riktas till gruppen och att stödet ska vara likställt med stödet till personer utan arbete vars arbetsförmåga är nedsatt på grund av sjukdom. Huruvida en person har en SGI eller inte ska framgent inte få påverka stödet till den enskilde.

Med en ökad ambition att stödja fler individer till att få eller återfå arbetsförmåga genom en stärkt samverkan vill Malmö stad understryka att det är viktigt att det görs en nationell uppföljning av arbetet med att erbjuda biståndsmottagare som saknar SGI ett ändamålsenligt stöd från berörda aktörer.

17. Strukturerad samverkan enligt samordnad individuell plan

17.7.1 – Kommunen ges möjlighet att initiera samordnad individuell plan med Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen om den enskildes ansökan om samordnad rehabilitering avslås

Malmö stad tillstyrker förslaget.

Kommunen bedömer att möjligheten att initiera samordnad individuell plan (SIP) med Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen kan förenkla kontaktvägarna med berörda

myndigheter och underlätta arbetet med att lägga upp en plan för den enskildes fortsatta rehabilitering. Möjligheten till SIP bedöms också öka förutsättningarna för ett gemensamt ansvarstagande kring klientens fortsatta rehabilitering.

Utredningen har även övervägt om det finns behov av en samordnad individuell plan vid avslag på sjukersättning eller aktivitetsersättning, men har bedömt att behovet av samordning i denna situation är mer begränsad. När Försäkringskassan avslår ansökan om sjukersättning eller aktivitetsersättning erbjuds den enskilde i dag ett avstämningsmöte. Om den enskilde är aktuell inom socialtjänsten vill Malmö stad påtala att det vore positivt om det skulle göras obligatoriskt att socialtjänsten närvarar vid detta avstämningsmöte i syfte att få en tydlig bild av den enskildes situation inför planeringen av den fortsatta rehabiliteringen tillsammans med övriga parter.

Malmö stad vill också påtala behovet av att socialnämnden tidigt får information om Försäkringskassans beslut om sjukersättning och aktivitetsersättning. Här föreslår kommunen att information om fattade beslut förs över elektroniskt till socialnämnden, förslagsvis genom SSBTEK (Sammansatt Bastjänst Ekonomisk Bistånd) som förmedlar information från flera statliga myndigheter och organisationer.

17.7.2 – Det finns inte behov av förändrad lagstiftning för att stärka samverkan med Statens institutionsstyrelse och Kriminalvården

Malmö stad instämmer i utredningens bedömning om att det inte föreligger behov av förändrad lagstiftning. Kommunens samverkan med Kriminalvården och Statens institutionsstyrelse bedöms fungera väl.

17.7.3 – Kunskap om samordnad individuell plan ska innefattas i ett kunskapsstöd

Malmö stad tillstyrker förslaget.

Kommunen instämmer i utredningens bedömning. För att samordnad individuell plan ska användas och fungera väl behöver det finnas kunskap hos yrkesutövare inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården som ska initiera en sådan plan. Den ökade kunskapen hos yrkesutövarna kan också leda till att samordnad individuell plan, enligt utredningens förslag i avsnitt 17.7.1, i större utsträckning initieras med Försäkrings-kassan och Arbetsförmedlingen vid rätt tillfälle.

Ordförande [Förnamn Efternamn]

[Fyll i titel] [Förnamn Efternamn]

[Här anger du om det finns reservationer/särskilda yttranden.]